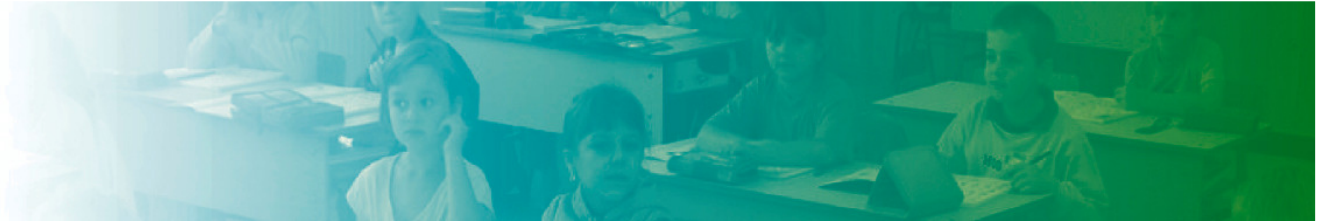

TÁRKI-TUDOK
Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

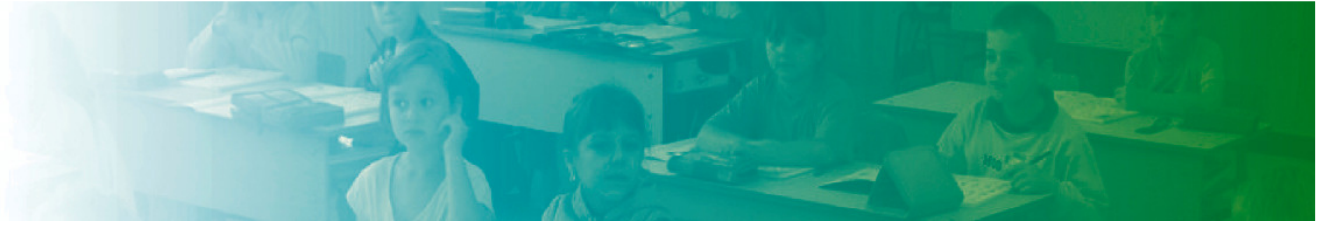

A pedagógus életpályamodell a hazai és nemzetközi tények tükrében

Időpont: 2011. február 9.

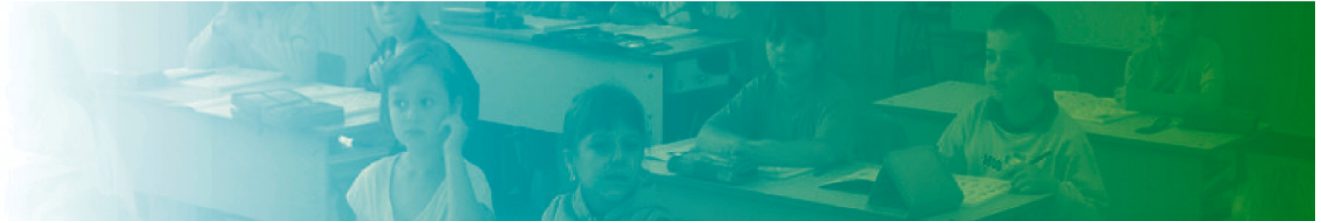
MTA Díszterem

Lannert Judit előadása az MTA KEB és a Tárki-Tudok
közös szervezett konferenciasorozatán

McKinsey jelentés tanulsága

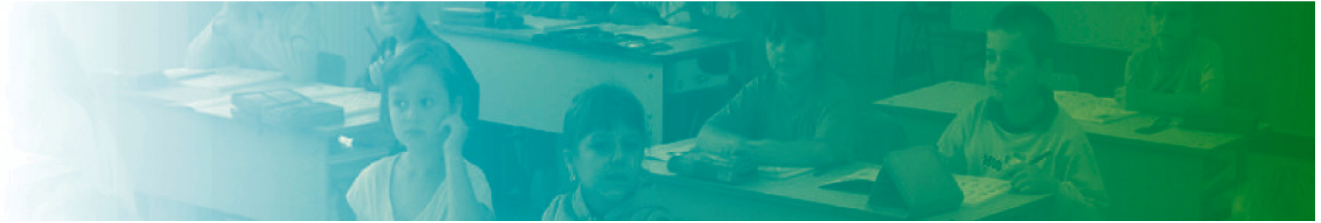
A tanári munka minőségének meghatározó szerepe van a tanulók iskolai eredményességében.

MITŐL FÜGG A TANÁRI MINŐSÉG?

- a) a tanári pályára jelentkezők képességeitől,
- b) a tanárjelöltek kiválasztásától (a szűrés szerepe)
- c) a tanárképzés minőségétől
  - modern oktatástudomány eredményei beépülnek-e a képzésbe
  - a képzők képzőinek színvonalától
  - az akkreditáció komolyságától, az állami szabályozástól

Vagyis attól, hogy elég vonzó-e a pálya, hogy a legjobbak jelentkezzenek és utána valóban felvértessük-e őket olyan tudással, amivel megbirkóznak a feladatokkal.

McKinsey második jelentésének tanulsága

How the world's most improved school systems keep getting better

20 sikeres ország tapasztalata azt mutatja, hogy akár hat éven belül is jelentős javulást lehet elérni a tanulói teljesítmények növelésében.

Közepes szintről a jó szintre vezető lépések:

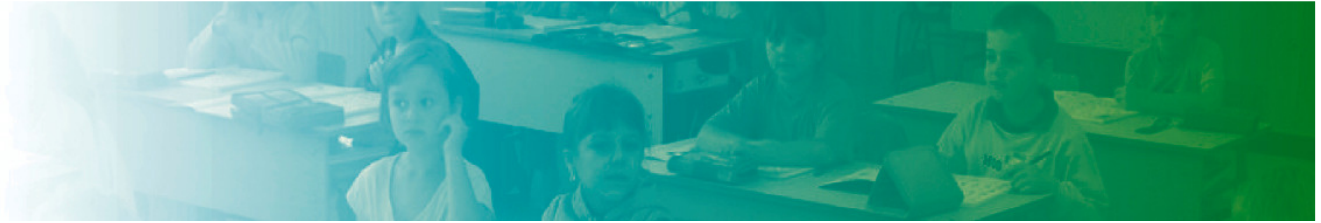
- Tanulói teljesítményekről megbízható adatok létrehozása
- Elszámoltathatóság biztosítása intézményi és pedagógusi szinten
- Megfelelő finanszírozási, szerkezeti és pedagógiai modellek kialakítása

Jó szintről a kiválóra lépés:

- A pedagógusi és iskolavezetési szakma professzionalizálása, **életpályamodell** bevezetése

Kiválóról a csúcsra lépés:

- A kezdeményezések motorja a központból az iskolákba helyi szintre kerül
- Pedagógusok kooperációja és egymástól tanulása
- innováció és kísérletezés ösztönzése

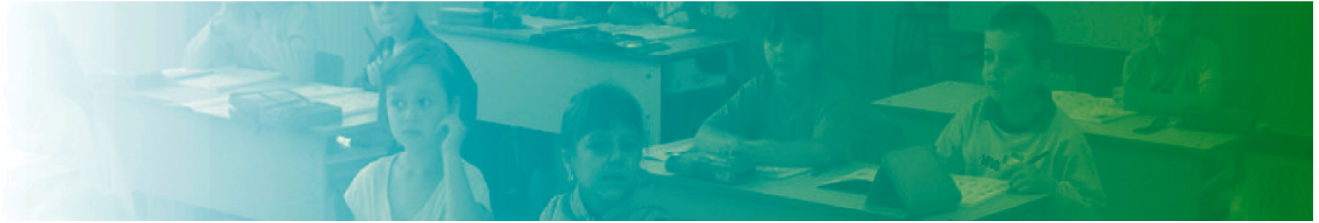

A gyakorlatban létező életpályamodellek fontos eleme az eltérő teljesítmények differenciált és **ÉRZÉKELHETŐ** elismerése

Ki értékeli a tanárokat? (A szakma által elfogadott lehetőség szerint független szervezet, illetve igazgató)

Mi alapján értékeli a tanárokat? (Objektív és mérhető standardok)

Mi az értékelés következménye? (A kiválóan teljesítők érzékelhetően magasabb juttatásban részesülnek)

Hogyan mérik a tanárok teljesítményét?

Pontos, objektív és könnyen beszerezhető vagy létrehozható evidenciákra van szükség.

Minden standardhoz többféle evidencia járjon.

Az evidencia közvetlenül (nem statisztikailag) kapcsolódjon az értékelt egyén tanításának minőségéhez.

A pedagógus aktivitása és teljesítése

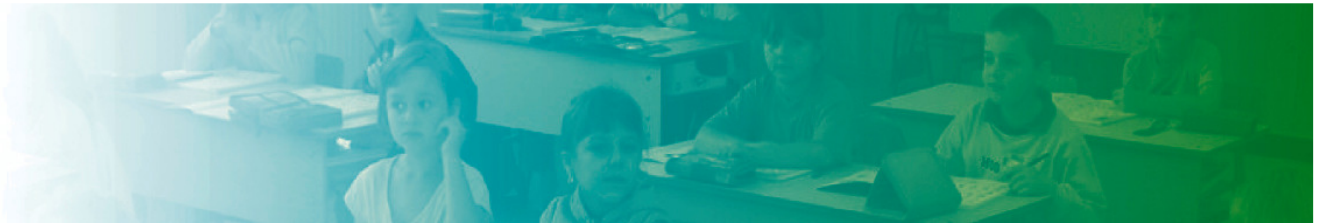
- Osztálytermi megfigyelés
- Osztálytermi aktivitáson és tanulói munkamintán alapuló portfólió, videó alapú portfólió
- Tanári termékek bemutatása és értékelése: munkaegység minták: óraterv
- A tanulóknak az idők során végzett munkájából minták
- A tudomány és a tudománypedagógia tudásának tesztelése tollal és papírral, tanári teszt
- Továbbképzésen való részvétel

Eredményesség

- Iskolai eredmények
- Személyes adatok
- A tanulóknak a tudományos fogalmak megértését célzó ismételt felmérése

A környezet véleménye

- A szülőkkel való kommunikáció/szülői kérdőív
- Tanulói értékelés
- Dokumentált teljesítés a szakfelügyelő, szülők és közösség tagjainak igazolásával és a hatás igazolásával

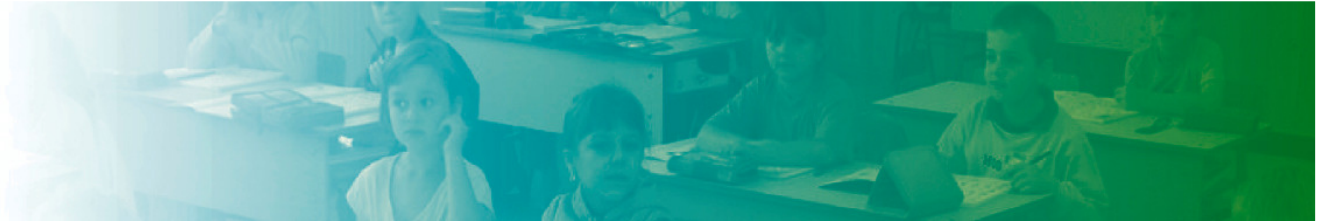

Amerikai példa: A szakmai tanári standardok nemzeti tanácsa (National Board for Professional Teaching Standards, NBPTS)

A szakmai tanári standardok nemzeti tanácsa (National Board for Professional Teaching Standards) egy **független non-profit szervezet**, amit 1987-ben alapítottak.

A nemzeti tanácsai bizonyítvány, amit e testület nyújt, egy **önkéntes, teljesítményen alapuló értékelés**, ahol a jelöltek bemutatják milyen mély a szakmai tudásuk és szakmai gyakorlatuk mennyire felel meg a magas szintű elvárásoknak. A Nemzeti Tanács értékelése két részből áll, **portfólió belépő** (diákmunkák, órafelvétel, stb.) és **gyakorlatok elvégzése** az értékelési központban.

Ennek a civil bizonyítványnak a hatását megmérték, és azt találták, hogy **az ilyen bizonyítványt szerzett tanárok valóban a leghatékonyabbak**, és már a bizonyítvány megszerzése előtt is sikeresebben javították tanulóik teljesítményét, mint azok, akik nem szereztek ilyen bizonyítványt (Goldhaber és Anthony, 2004).

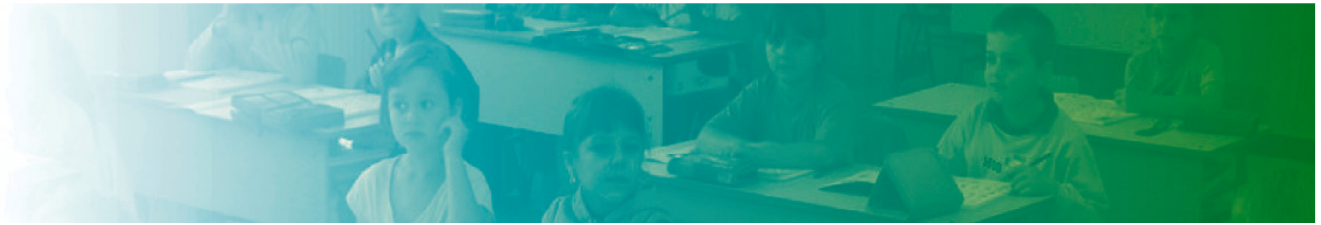

Angol példa: Küszöbértékelés (Threshold Assessment)

A teljesítményhez kötött fizetési rendszert, a Tanári ösztönző fizetési projektet (Teacher Incentive Pay Project) Angliában 2000-ben, Walesben 2001-ben vezették be két lépcsőben – teljesítmény küszöb (Performance Threshold) és teljesítménymenedzsment (Performance Management) formában. Ez azt jelentette, hogy **egy bizonyos szint elérése után (küszöb), lehetőség nyílik egy újabb bérskálára való átlépésre, ahol a fizetésemelés teljesítményhez kötött (teljesítménymenedzsment).**

A küszöb átlépéséhez a pedagógusnak demonstrálnia kell, hogy öt területen megfelelő teljesítményt nyújt. **Ez az öt terület: a tanításról való tudás és megértés, tanítás és értékelés, tanulói előrehaladás/fejlődés, szélesebb értelemben vett szakmai hatékonyság és szakmai jellemzők.**

Litvánia

1996 tantervi reform: kompetenciaalapú standardok és tananyagok, tankönyvek bevezetése, ezzel párhuzamosan tanári életpálya pilot bevezetése, ahol minden lépcsőfok teljesítése mérhető fizetésemeléssel jár

1998 tanári képesítési rendszer megújítása: minden pedagógusnak, aki 1994 december elseje előtt kezdett el dolgozni, meg kellett szereznie az új rendszerű képesítést 2001 decemberig.

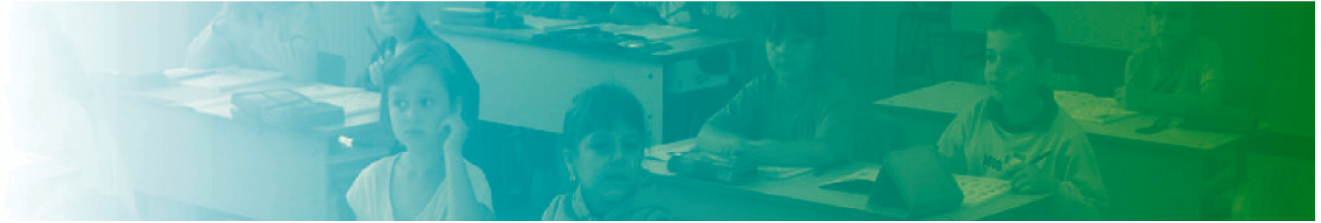
Négy fokozat: tanár, senior tanár, mentor és szakértő (országos szintű mentor és tananyagíró)

Minden fokozaton **rögzített elvárások** voltak, fokozatonként 10 százalékos béremeléssel.

A tanárokat az iskolakörzet, az iskolavezetés illetve országos bizottság értékelte.

Három értékelési kritérium minden tantárgy esetén: tanítási gyakorlat (osztálytermi megfigyelés alapján), továbbképzési követelmények teljesítése, tanuláselméleti tudás. Háromévenként újraértékelnek.

2005-2006-ra a mintegy 47ezer litván tanárnak a háromnegyede kapta meg az új képesítést, a maradék többsége kiesett.

Lengyelország

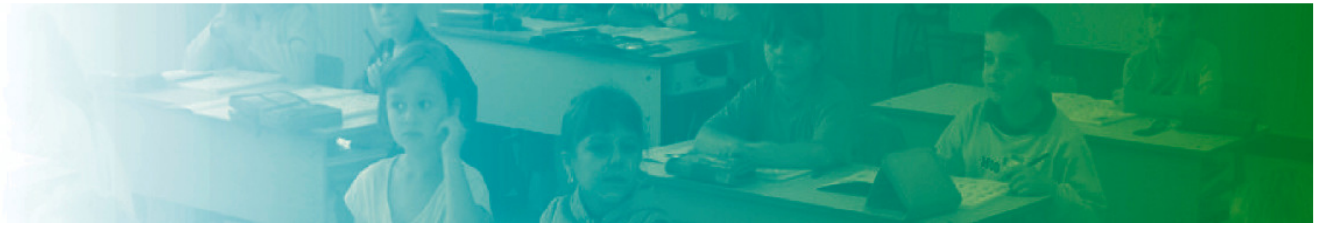
Iskolaszervezeti reform: nyolc évről kilenc évre emelték az alapképzés hosszát, 6+3 szerkezetben.

Az átalakítással párhuzamosan ösztönözték a pedagógusok szakmai továbbképzését, de ez önkéntes alapon történt.

Tanárképző központokat hoztak létre egész Lengyelországban.

1999-ben egy **négyszintes pedagógus karrierpályát vezettek be**, ahol a továbbképzésen való részvétel továbblépést és fizetésemelést jelentett.

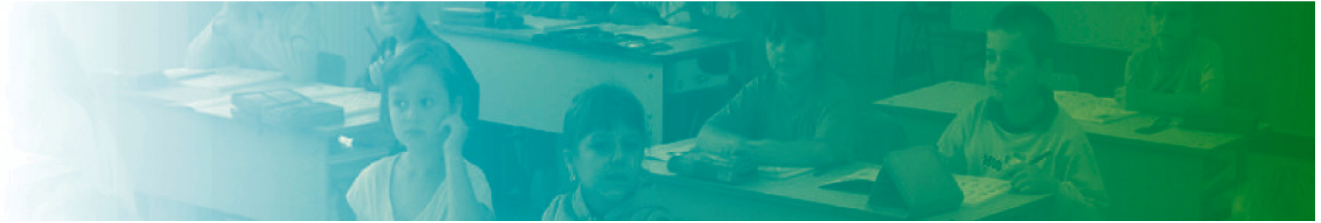
A **bónuszrendszer** akár 20 százalékos fizetésemelést is jelenthet. Ezt a bónuszt a legjobban teljesítő tanárok kapják, akiket az **iskolavezetők értékelnek** egy előre kialakított útmutató alapján.

A nemzetközi tapasztalatokból levonható tanulság

A nem megfelelően megtervezett, gyors tempóban, átgondolatlanul és a megfelelő pénzügyi eszközök híján bevezetett teljesítménybérezési programok több kárt okoznak, mint hasznot.

- Nagyon fontos, hogy **a szakma elfogadja a programot**, ehhez pedig **be kell vonni őket**. Ennek eszköze pedig az lehet, ha világos, általuk is **követhető célokat tűznek ki**, és **a szakma számára is hiteles** a pedagógus megmérettetésének formája és annak visszacsatolása.
- Célszerű egy többdimenziós modellben gondolkodni, amelynek csak egy része a tanulói teljesítmények alakulása. A nemzetközi tapasztalatok alapján – igencsak **pozitív hatásúnak mondhatók a tanári szakmai tudást közvetlenül érintő elemek**, **a szakmai standardok elfogadása és az az alapján történő osztálytermi megfigyelések**, **a tanár osztálytermi gyakorlatának értékelése**.
- A teljesítményfüggő jutalmazásnak **nincs hatása**, **ha a jutalmak nem elég magasak**.
- **Előbb kell bizonyítani**, utána jár a jutalom.

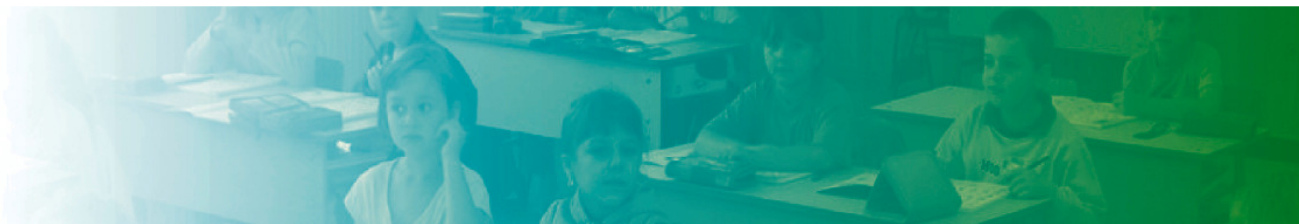
Pedagógus2010 tanulságai

A pedagógusok közt van egyaránt túl- és alulterhelt. A legnagyobb feszültséget nem a terhelés nagysága, hanem annak kirívóan egyenlőtlen eloszlása okozza azonos bérszint mellett.

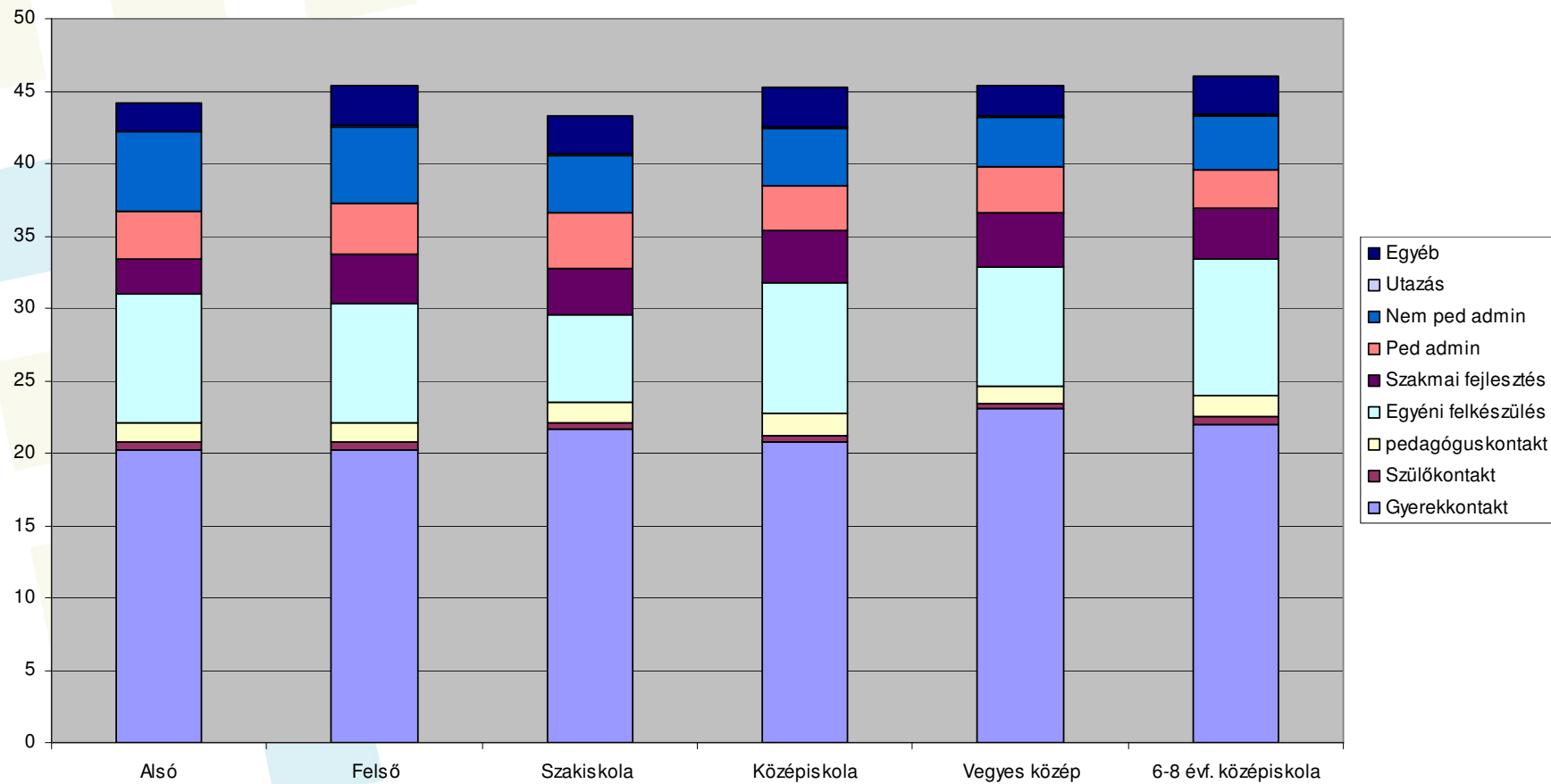
Miután nem vagyunk egyformák, az egyenletes terhelés elérése illúzió.

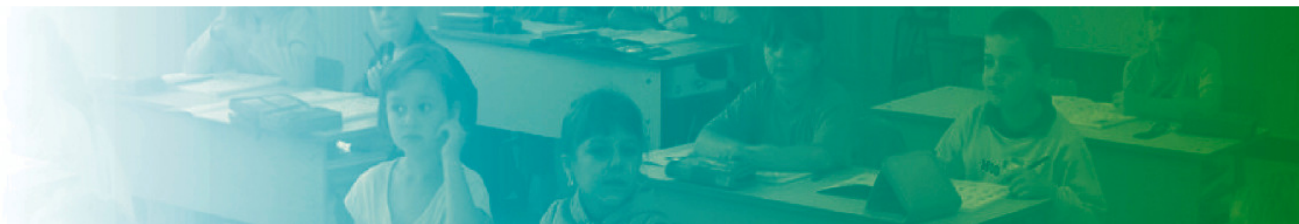
FONTOS! A nemzetközi tapasztalat azt mutatja, hogy a kötelező óraszám csökkentése nem vezet feltétlenül a terhelés csökkenéséhez!

Az eltérő teljesítmények differenciált bérezésben való elismerése reálisabb opció.

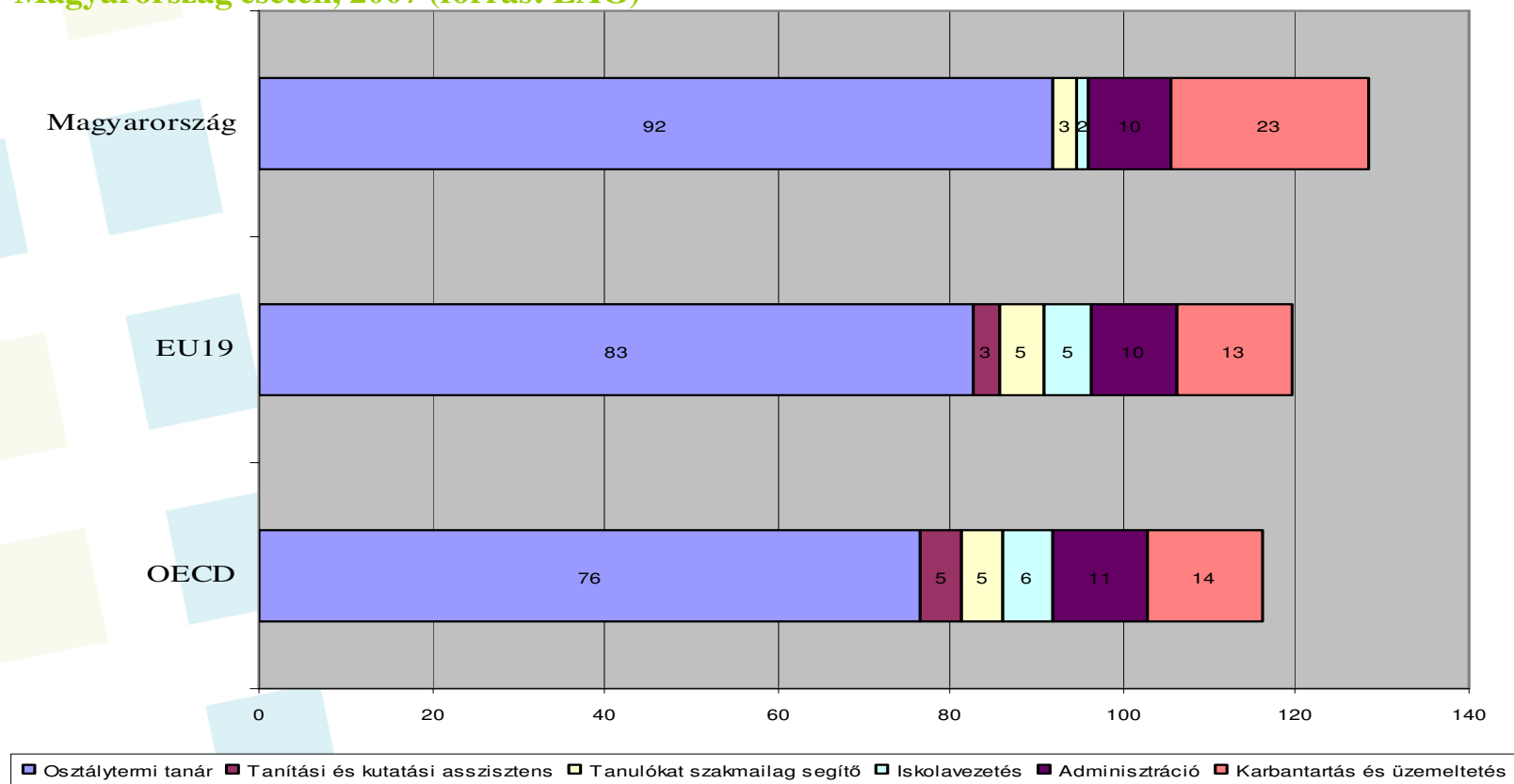
A nem pedagógiai jellegű adminisztráció sok időt vesz el (Pedagógus2010 tevékenységmegoszlás egy munkahéten 60 percre átszámítva)

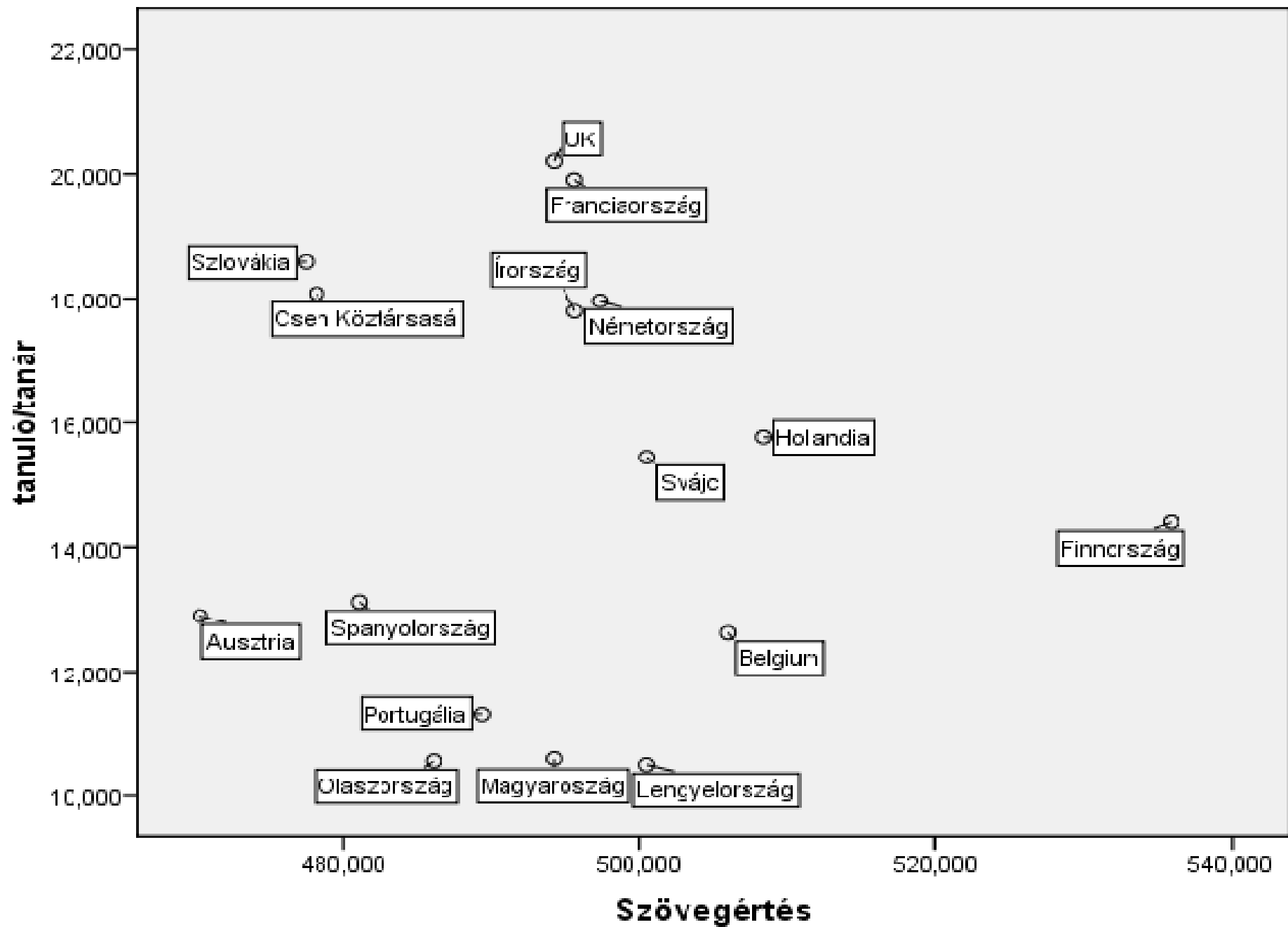

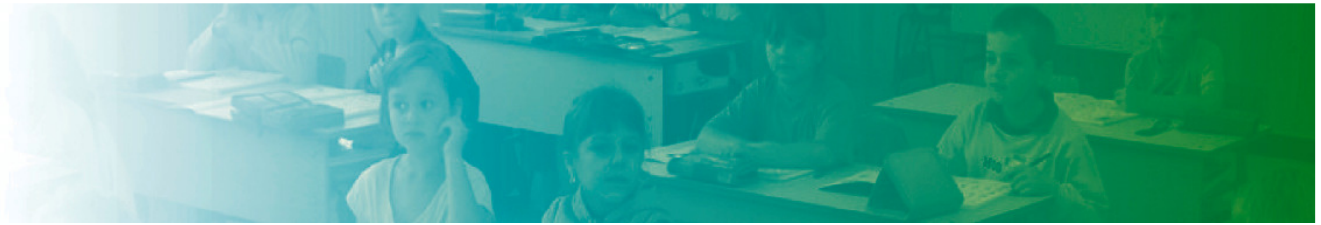

Az iskola nem működik korszerű munkahelyként

1000 tanulóra jutó tanító és nem tanító személyzet az alap- és középfokon, EU19, OECD és Magyarország esetén, 2007 (forrás: EAG)

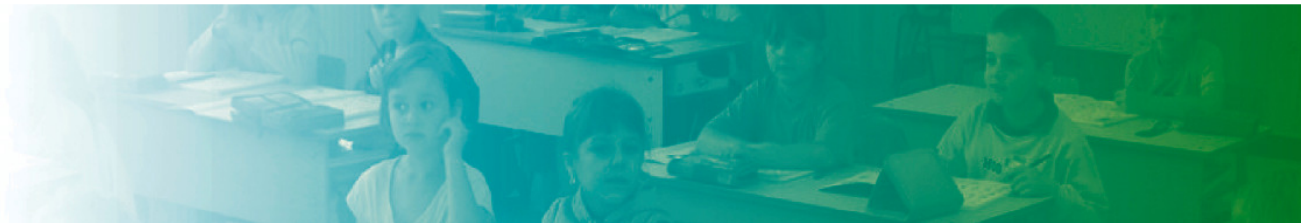
Két út áll előttünk, amelyekre nem léphetünk egyszerre

- 1.) Stabilizáljuk a jelenlegi pedagóguslétszámot és garantáljuk a foglalkoztatást, kötelező óraszámcsökkentéssel és a csoportlétszámok alacsonyan tartásával. Várható kimenet: tartósan alacsony bérszínvonal, a közoktatás eredményessége nem javul.
- 2.) A differenciált teljesítménybérezés elemét is magába foglaló életpályamodell fokozatos bevezetése, a szakma konszenzusával és standardok kialakításával, egy támogató inspekciós rendszer kiépítésével, a pedagógusképzés és továbbképzés megújításával. Várható kimenet: nehéz és fáradságos munka, amely strukturális változásokat igényel az intézményrendszerben és a pedagógustársadalomban, de hosszabb távon csak így biztosítható a hatékonyság javulása.

TÁRKI-TUDOK
Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Elérhetőség

www.tarki-tudok.hu

Köszönöm a figyelmet!